

**miljøpartiet
de grønne**

nesodden

ARBEIDSPROGRAM 2019-2023

INNHold

Dette vil vi med Nesodden	3
Nesoddmål 1: Vill natur og rent miljø	5
Nesoddmål 2: Utbygging med måtehold, grønn og solidarisk profil	7
Nesoddmål 3: Folk først i trafikken	10
Nesoddmål 4: Grønn oppvekst på Nesodden	13
Nesoddmål 5: Et varmere lokalsamfunn og en mer lyttende kommune	17
Nesoddmål 6: Et helsefremmende samfunn	19
Nesoddmål 7: Verdsette kunst, kultur og kulturminner	22
Nesoddmål 8: Næringsliv som blomstrer	24
Nesoddmål 9: Varmere arbeidsliv	25

DETTE VIL VI MED NESODDEN

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Politikken vår er basert på tre grunnleggende solidaritetsprinsipper: solidaritet med andre mennesker, solidaritet med fremtidige generasjoner og solidaritet med dyr og natur.

Nesodden og verden står ved et veiskille: I løpet av de neste 10-12 årene må verdenssamfunnet halvere klimautslippene, om vi skal ha håp om å begrense temperaturhevingen til halvannen grader. Selv da er det uunngåelig at også vi her hjemme vil oppleve et mer ekstremt klima, og oppleve et mer ustabil verdenssamfunn.

Vi i Miljøpartiet De Grønne tror at forandring er mulig om vi får flere med på laget. Nesodden har alle forutsetninger for å spille en konstruktiv rolle. Vi må gjøre det vi kan for å begrense klimaendringene, men vi må også forberede oss på en endret verden som krever mye nytt, som at vi må gjøre en større innsats også for å sikre nok vann når tørken kommer, og sikre mindre skade når det kommer kraftige regnskyll eller flom.

Vi vil gjøre Nesodden til en foregangskommune innen bærekraft, klima og miljø, og vi vil gjøre det vi kan for at det skal bli enda triveligere å bo i kommunen vår. Vi skal forsvare mangfold, og støtte dem som strever. Vi skal ha et globalt perspektiv, men finne lokale løsninger, slik at vi gjør det som er mulig for at kommende generasjoner skal få like gode muligheter som oss.

Jo lenger vi fortsetter dagens overforbruk og ødeleggelse av naturområder og arter, jo mer krevende vil det bli å skape et godt og trygt samfunn fremover. Vi vil derfor jobbe for at FNs bærekraftsmål og egne klima- og miljøambisjoner brukes både for å løfte våre egne lokalsamfunn videre, og for å se hvordan vi kan spille en mer konstruktiv rolle i verden. På den måten tror vi også at vi bidrar til å sikre velferd, trygghet og valgfrihet i årene fremover, og for kommende generasjoner her på Nesodden.

I perioden som har gått har vi fått gjennom nye og langt sterkere klima- og miljøkrav i en rekke nye byggeprosjekter. Vi har fått gjennom vedtak om at klimaregnskap og klimabudsjett skal bli mer styrende for øvrige vedtak, og at Nesodden skal sette seg høyere mål når det gjelder klimakutt. Det har likevel vært mer krevende å endre kommunen enn vi håpet. Derfor trenger vi din støtte så mer skal bli mulig i neste periode, for det haster mer enn noen gang.

I den neste perioden vil vi arbeide for at:

1. FNs bærekraftsmål blir førende for kommunen, slik at alle sektorer støtter opp under en bærekraftig verden.

2. Nesodden skal være en foregangskommune innen klima og miljø, og sørge for at kommuner, næringsliv, frivillighet og andre aktører bidrar til dette. Kommunen bør blant annet bidra til å oppfylle 1,5 gradersmålet i Parisavtalen – gjennom bindende, årlige klimabudsjetter.
3. Nesodden bruker indikatorer og mål på livskvalitet i tillegg til tilsvarende for bærekraft, klima og miljø i forbindelse med kommunebudsjettet, og innføre en årlig behandling i kommunestyret om status og nye tiltak for å nå målene.
4. Løfte klimatilpasning høyt på agendaen, slik at vi er bedre forberedt på et samfunn med mer tørke, flom, storm og ulike endringer.
5. Det legges til rette for at flere skal kunne gå, sykle og reise kollektivt, og når det fortettes i sentrene er det avgjørende at det bygges grønt, klimasmart og menneskevennlig.
6. Nesodden skal gå foran når det gjelder miljøhus og økologisk bygging og planlegging, siden byggsektoren og god arealplanlegging er en viktig nøkkel til å nå klimamålene, sammen med transportsektoren.
7. Nesodden skal slå ring om og styrke velferden, slik at vi sikrer folks livskvalitet og det gode samfunn for hele mangfoldet av nesoddinger.
8. Arbeide for at det blir en reell miljøgate gjennom Tangenåsen, hvor gående, syklende og kollektivtrafikk er prioritert, og slik støtte opp under et menneskevennlig og grønt sentrum.
9. Gi Nesoddmarka juridisk bindende vern tilsvarende Oslomarka.
10. Planlegge for maks. 100 nye boliger i året, hvorav minst halvparten er innenfor rammen av sosial boligbygging, som omsorgsboliger og ungdomsboliger.

NESODDMÅL 1: VILL NATUR OG RENT MILJØ

Hver eneste dag er naturen kilde til folkehelse, livskvalitet og opplevelser for oss som bor på Nesodden. Vi ønsker at også neste generasjon nesoddinger skal ha samme tilgang som oss til den fantastiske naturen på halvøya. Derfor vil vi jobbe for at Nesoddens hundremetersskog, tjern og friluftsområder, samt uberørt natur, skal få sterkere beskyttelse. Vi vil legge til rette for lokale, kort-gåtte fritidsopplevelser.

Vi vil kombinere forsvarlig bruk av natur og kulturlandskap med utvidet vern mot inngrep. Spesielt er vi opptatt av et økt vern av Nesoddmarka og bevaring av Nesoddens skjærgård.

De Grønne vil:

- Stoppe nedbygging av dyrkbar mark og våtmarker
- Utrede muligheten for Tomåsan/Toåsen som naturreservat
- Øke omfanget av gammelskog (skog over 160 år) både for kommende generasjoner og for å ta vare på artene som lever der
- Belønne naturvennlig skogsdrift, som plukkhogst, der man hogger kun de mest velegnede trærne. Det bevarer mat, hekkesteder, skjulesteder og ynglesteder for dyr og planter
- At i hekke- og yngletiden skal det ikke drives hogst, i tråd med Naturmangfoldloven og Lov om dyrevelferd
- At områder eid av kommunen skal være fri for flathogst
- Stanse all bruk av giftsprøyting i kommunens regi og erstatte det med miljøvennlige metoder for å bekjempe uønskede fremmede arter
- Bidra med rådgivning for å redusere giftsprøyting og kunstgjødsel i jordbruket
- Arbeide for å øke bestanden av bier, humler og andre insekter. Kommunens eiendommer og veier skal ikke klippes i blomstringstiden, men tilby blomstrende, artsrike områder som gir næring til bier, humler og andre insekter
- At nyplanting i regi av kommunen på offentlige arealer skal være med bievennlige planter, f.eks. frukttrær eller andre spiselige planter
- Gjennomføre kampanjer med subsidiert pris for kastrering/sterilisering av katter som ferdes fritt utendørs
- Forbud mot all jakt på fredet rovvilt i kommunens egne skoger
- Kartlegge og rydde opp i kilder til potensiell forurensing i kommunen
- Etablere enkle gapahuker i Nesoddmarka, driftet av kommunen

Kystsonen

Oslofjorden har på mange områder blitt sunnere, men dessverre er det også tegn på at fjorden vår sliter. Mindre liv i fjorden bekymrer oss. Spesielt blir vi urolig når vi hører at en så viktig nøkkelart som torsk er på sterk retur i vår fjord. Indre Oslofjord fri for torsk er en umulig tanke for mange, likevel ser vi at dette faktisk kan skje.

De Grønne vil:

- Håndheve fri ferdsel i strandsonen og stoppe alle forsøk på skjult privatisering av den
- Videreutvikle kyststien
- Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner for å plukke søppel i sjøen og i strandsonen
- At Nesodden kommune følger opp samarbeidet med oslofjord-kommunene for å sette inn tiltak for å gjøre fjorden søppelfri
- Følge Fiskeridirektoratets anbefaling om fiskeforbud i torskens gyteområde vest for Nesodden
- Etablere flere soner hvor hummeren er fredet rundt Nesodden
- Utvide dagens kystnære fartsgrense på 5 knop til å gjelde i hele kommunens farvann, med unntak for rutebåt
- Skifte til miljøvennlige bane- eller granulattyper på eksisterende kunstgressbaner så snart som mulig, og senest når banene skal rehabiliteres, samt ikke anlegge nye kunstgressbaner med gummigranulat. På eksisterende baner skal det sikres fullgodt mot spredning av granulat, for å hindre at mikroplast kommer ut i naturen og havet
- Få på plass miljøvennlig skrog-vasker på Nesodden for å stoppe utslipp fra giftig bunnsføring av fritidsbåter (som på Vollen)
- Be om kartlegging av miljøgifter i alle småbåthavnene rundt Nesodden og iverksette eventuelle nødvendige tiltak
- Være en pådriver for å innfri kommunestyrets mål om å gjøre Nesodden søppelfri

NESODDMÅL 2: UTBYGGING MED MÅTEHOLD, GRØNN OG SOLIDARISK PROFIL

En grønn bolig- og grendeutvikling skal være solidarisk og bærekraftig og bevare det gode livet på Nesodden. Vi vil arbeide for at Nesoddens skal bli grønn foregangskommune for helhetlig planlegging og økologisk bygging.

Livskvalitet framfor vekst

Nesodden er en kommune i vekst, og flertallet i kommunestyret ønsker en boligvekst på 150 boliger i året. Vi vil jobbe for å begrense denne veksten til maksimalt 100 i året. Vekst skal ikke være et mål i seg selv, og skal ikke forringe de lokale stedskvalitetene og livskvaliteten på halvøya. Bolig- og grendeutviklingen skal ikke gå utover grønne lunger, hundremeterskoger og blomsterenger – som er til så stor glede for alle Nesoddens mennesker og dyr.

Nesodden skal gjøre sin del av den globale klimadugnaden. Derfor vil vi at de langsiktige klimakonsekvensene skal utredes ved alle større utbygginger og være styrende for hva det gis tillatelse til. Miljøhensyn og videreutvikling av Nesoddens særpreg og estetikk må veie minst like tungt som økonomiske hensyn i byggeprosjekter.

Vi vil:

- Begrense boligveksten til maksimalt 100 enheter i året, hvorav minst halvparten er innenfor rammen av sosial boligbygging, som omsorgsboliger og ungdomsboliger.
- Involvere bedre og lytte mer til lokalsamfunnene i beslutninger om nye utbygginger
- Konsentrere utbyggingen på Fagerstrand og Nesoddtangen uten å ødelegge eksisterende bomiljøer
- At sentrumsutviklingen både på Tangen og Fagerstrand skal skje med høy miljøstandard og bidra til å skape trivelige sentrumskjerner
- At nye byggeprosjekter skal tilpasse seg og videreutvikle lokalt stedstypisk arkitektur og integrere eksisterende naturelementer og grønne korridorer på best mulig måte.
- At rehabilitering av eksisterende bygg alltid skal vurderes framfor å rive og bygge nytt, med hensikt til å bevare stedsidentiteten og samtidig spare miljøet
- Gi Nesoddmarka et juridisk bindende vern tilsvarende Oslomarka

Eiendomsskatt for å styrke det gode livet på Nesodden

Vi vil innføre eiendomsskatt for å gi oss som fellesskap et økonomisk handlingsrom for å gjøre livene våre bedre. Det er også et godt tiltak for å dempe boligprisveksten og attraktiviteten for utbygging. Eiendomsskatt må ha et betydelig bunnfradrag og mulighet for

dem med lav inntekt til å utsette betaling til eiendommen blir solgt. Inntektene skal brukes til å gjøre offentlige tjenester billigere og bedre – se spesielt:

- Nesoddmål 4: Grønn oppvekst på Nesodden
- Nesoddmål 6: Et helsefremmende samfunn

Miljø- og klimavennlig bolig- og grendeutvikling

Vi vil stille krav til økologisk bygging, med miljøvennlige og sunne materialer og lavt energiforbruk sett i et livsløpsperspektiv. Utbyggere som tenker innovativt når det kommer til miljø- og klimavennlige boligprosjekter ønskes velkommen.

Siden vi må forvente havstigning og voldsommere flo, storm, og mer flom i elvene våre må nye bygg legges med større buffer til flomutsatte steder, slik at vi bygger for fremtiden og ikke må flytte bygninger og tettsteder etter få tiår.

Vi vil også:

- Kreve at utbyggere i større grad ivaretar og videreutvikler grøntstruktur når tomter bygges ut
- Gå inn for parkeringsnorm på maks. 0,5 biler per bolig for alle nye boligprosjekter i sentrumsområdet på Tangenåsen
- Kreve grønne tak på alle større byggeprosjekter, med mindre takarealene brukes til solceller eller takterrasser for beboerne, arbeidstakere, og gjerne også for allmennheten
- At kommunale byggeprosjekter skal være grønne foregangsprosjekter som minst skal oppfylle BREEAM-Nor Excellent standarden
- Styrke vaktmesterordningen i kommunale bygg for å bedre vedlikehold og god energistyring
- Ha nulltoleranse for nedbygging av matjord
- Prioritere sikrere tilgang på vann til Nesodden og oppgradering av vannrør
- Arbeide for at flest mulig av kommunens enheter blir Miljøfyrtårn-sertifisert
- Arbeide for at FNs bærekraftsmål blir førende for kommunen, slik at alle sektorer støtter opp under en mer bærekraftig verden og en tryggere fremtid
- Løfte klimatilpasning høyt på agendaen, slik at vi er bedre forberedt på et samfunn med mer tørke, flom, storm og ulike endringer
- Arbeide for støtte til utskifting til rentbrennende vedovner

En solidarisk boligpolitikk

Grønn boligpolitikk er solidarisk boligpolitikk. Vi vil gjøre boligmarkedet tilgjengelig for alle samfunnslag, gjennom å prioritere bygging av mindre og rimeligere boliger og "leie til eie"-løsninger.

Vi vil:

- Sette krav til utbyggere om solidarisk, estetisk og miljøvennlig boligbygging
- Sørge for at det kommunale eiendomsutviklingselskapet kjøper opp tomter, utvikler
- boligkonsepter og når det er hensiktsmessig også går inn som deleier i utbyggingsprosjekter, for å sikre fellesskapets interesser
- øke antallet rimelige kommunale utleieboliger
- legge til rette for en god blanding av forskjellige typer boligtyper som utleieboliger, generasjonsboliger og bokollektiv

En bolig- og grendeutvikling som gir fellesskap og mangfold

Vi vil ha boformer som danner rammer for fellesskap og mangfold, for eksempel ved å bygge eldreboliger i tilknytning til bibliotek, kafé og andre offentlige tilbud. Vi ønsker at eldre i vår kommune skal tilbys nye boformer der de kan opprettholde sin livskvalitet.

Gode løsninger for fellesarealer og deling av rom og utstyr kan gjøre boligmarkedet tilgjengelig for flere, forebygge isolasjon og ensomhet, og samtidig være miljøvennlig.

Alternative miljøvennlige boligprosjekter ønskes velkommen, og vi vil gjerne tilrettelegge for innovative og eksperimentelle løsninger som kretsløpshus, halmhus og mikrohus.

Vi vil jobbe for at kommunen realiserer minst ett, men helst flere økolandsbyprosjekter i kommende periode. For å minske utbyggingspresset på Tangen, og de voldsomme utbyggingsplanene fra Skoklefallkrysset og mot Øvre Ursvik og Oksvall mener vi også at det er klokt å vurdere å etablere et større økolandsbyprosjekt på Skoklefall, som et nasjonalt foregangsprosjekt med grønn og sosial profil, minimal bilavhengighet og absolutte krav til vern av dyrkbar mark.

NESODDMÅL 3: FOLK FØRST I TRAFIKKEN

Barns lekearealer, ren luft og fravær av støy skal gå foran hensynet til bilene. MDG vil redusere biltrafikken på Nesodden gjennom å skape et samfunn hvor det er enkelt å leve godt uten bil.

Et godt kollektivsystem

Et godt kollektivsystem er avgjørende for at flere kan klare seg oftere uten privatbil. Vi vil samarbeide med Ruter for å skape et enda bedre kollektivtilbud med ringbuss til og fra Nesoddtangen over hhv. Kapellveien og Kirkeveien som gir tverrforbindelse langs Kapellveien og Kirkeveien, samt bedre ordinær bussforbindelse til Drøbak, Ski og Ås, både fra Tangen og Fagerstrand.

Vi vil også:

- Arbeide for et pilotprosjekt med minibusser for å bringe barn og unge til og fra trening og andre organiserte aktiviteter, etter modell av Ruters prosjekt i Bærum
- Arbeide for hentebuss for eldre
- Utrede nye anløpssteder for båt mot/fra Aker brygge

Gi plass til menneskene - ikke bilene

For å unngå at økt boligutvikling og (sannsynligvis) ny innfartsvei til Nesodden skal gi økt biltrafikk, er det avgjørende med en streng parkeringspolitikk. Nye utbygginger kan ikke legge opp til at hver bolig har sin egen parkeringsplass. Vi går inn for parkeringsnorm på maks. 0,5 for alle nye boenheter i sentrumsområdet på Tangenåsen.

Vi vil også:

- Stille krav om at utbygginger over en viss størrelse reserverer parkeringsplasser for fordelingsordninger
- Øremerke inntekter fra parkeringsavgifter til tiltak som gjør alternativ transport mer attraktiv, for eksempel sikker sykkelparkering og utlånsordning for el-bygdesykkel
- Verne om handicap-parkeringsplasser for å sikre tilgjengelighet for dem som er avhengige av bil

Et barnevennlig Nesodden

Barn er dem som er mest utsatt i trafikken, og som rammes hardest av økt biltrafikk. Vi vil alle barn skal kunne leke ute i et trygt og støyfritt miljø med ren luft, uansett hvor på Nesodden de bor.

Vi vil også:

- Sikre parkeringsfrie soner og/eller tidspunkter rundt skoler og barnehager og vurdere flere bilfrie "hjertesoner" der det er hensiktsmessig
- Redusere fartsgrensen til 30 km/t i alle boligstrøk og i områder rundt skoler og barnehager
- At det på gang- og sykkelveier strøs kun i halv bredde, for å legge forholdene til rette for spark, kjelke og ski
- Forbedre belysningen av, merke opp og skilte alle fotgjengeroverganger
- Ta vare på eksisterende snarveier, og arbeide for å åpne tradisjonelle snarveier på privat grunn som er blitt stengt av nye beboere

Ja til flere syklist

Det er et stort potensial for mer hverdagssykling på Nesodden, og takket være el-sykkelens inntog er ikke alle de lange bakkene her ute lenger noen hindring.

De Grønne vil:

- Få på plass en utlånsordning for "el-bygdesykler"
- At brøyting av gang- og sykkelveier skal ha like høy som bilveier
- Utbygge sammenhengende gang- og sykkelvei langs fylkesveiene gjennom hele Nesodden
- Utrede en toveis gang- og sykkelvei i nåværende trasé for fylkesvei 156 gjennom Rundvollbakkene når fylkesveien legges i tunnel
- Tilby gratis sykkelmekkedager høst og vår, inklusive hjelp til å legge om til/fra piggdekk
- Gi kommunalt ansatte tilsvarende kjøregodtgjørelse for sykkel som for bil i arbeidsøyemed

Miljøvennlig teknologi

Teknologien er ikke løsningen på alle miljøproblemene, men i noen tilfeller kan den bidra til å gjøre verden mer miljøvennlig. Elektriske fremkomstmidler er både utslippsfrie og stillegående. Vi er glade for at hovedsambandet til Nesodden blir elektrisk i 2019, blant annet etter langvarig arbeid fra oss.

Nå står kampen om å få elektrifisert også hurtigbåtene så snart som mulig. Det vil åpne for at vi også kan få på plass en rekke nye båtruter. Vi vil jobbe for at Nesodden kommer med i Ruters innfasing av el-busser raskest mulig. Vi vil stille krav om elektriske og andre nullutslippskjøretøy i alle kommunens kontrakter og anbud.

Vi vil også:

- Etablere ladepunkter for elbiler og elsykler på innfartsparkeringer og andre parkeringsplasser
- Gi tilskudd til boligsamvirker og foreninger som ønsker å gjøre garasjeanlegg eller andre fellesanlegg egnet til ladning av kjøretøyer
- Fase inn LED-lys som dimmes når ingen kjører under dem på alle fylkesveiene på Nesodden

Bedre veivedlikehold

Vi vil reversere kommunens beslutning om å overlate vedlikeholdet av Nesoddens mange private veier, og i stedet tilby vedlikehold til selvkost.

NESODDMÅL 4: GRØNN OPPVEKST PÅ NESODDEN

Barndommen skal ikke først og fremst sees som en forberedelse til voksenlivet, og barndommens verdi skal ikke måles og veies ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. En god barndom er et mål i seg selv. De Grønne vil gi barna rom til å være nettopp barn.

Eiendomsskatt for en god barndom

Kommunen skal sikre alle barn de samme mulighetene og den samme tilgangen til utdanning og helsetjenester. Vi vil innføre eiendomsskatt for romsligere bevilgninger til helsestasjonene, barnehagene, skolene og aktivitetstilbudene.

Som et supplement til det offentlige skole- og barnehagetilbudet, støtter vi opp om private ikke-profittdrevne aktører, da disse kan bidra til et positivt mangfold.

Vi tror på ordtaket som sier at det må til en hel landsby for å oppdra et barn. Vi vil skape et lokalmiljø der mange aktører bidrar sammen for å skape et godt oppvekstmiljø for Nesoddens yngste innbyggere.

Barnehagen – en arena for den frie leken

Barn er grunnleggende nysgjerrige og skal gis tid og rom til å utforske verden på sine egne premisser. Barnehagen skal gi rom for fri lek, utforskning og skrubbsår. Vi vil ha mindre dokumentasjons- og kartleggingskrav, og har en grunnleggende tillit til barnehagenes fagpersonell.

Barnehagene skal ha nok ressurser til å sikre kvalitet for alle og ivareta barn med spesielle behov. Vi er opptatt av å øke kompetansen og utvide fagmiljøet på dette området. Derfor ønsker vi å bygge opp et ekstra sterkt fagmiljø med tilstrekkelige ressurser konsentrert i en av de større barnehagene på Nesodden, som for eksempel Heia eller Kongleveien barnehage.

Vi vil også:

- At nye barnehager skjermes fra trafikkstøy og har god tilgang til skog og mark
- At nye barnehager har minst 50 % av utearealet som naturtomt, og at eventuelt støtdempende underlag skal være naturmaterialer (som bark)
- Legge til rette for gode samarbeidsarenaer mellom gårdsbrukene på Nesodden og Nesoddens skoler og barnehager
- Satse på sunn, økologisk, etisk og lokalprodusert mat i barnehagene

- Gi tilskudd til hospitering mellom barnehager, slik at ansatte i ulike barnehager kan lære av hverandre, f.eks. for å lage mer og bedre mat og ta med barna i matlagingen
- Garantere for at tilbudet om åpen barnehage fortsetter

En skole som lar menneskene blomstre

Skolen skal bidra til å forme trygge mennesker, som har den kunnskapen, kreativiteten og pågangsmotet som trengs for å skape en god framtid – både for seg selv og verden. Vi ønsker en skole som gir rike erfaringer med samfunnslivet og naturen, slik at de unge bedre forstår sin rolle i verden – og lærer å bli glad i den.

De Grønne ønsker at skolens rammeverk skal være forankret i et helhetlig menneskesyn som ivaretar det gode mangfoldet av Nesoddens barn og unge. Skolen må bli bedre for flere, og da må kreativitet og praktiske ferdigheter løftes fram og verdsettes i like stor grad som teoretisk kunnskap- og ferdighetsutvikling. Derfor vil vi øke støtten til mat- og helsefag og kunst- og håndverk og holde fram med å støtte skoler som vil bruke skolehager som pedagogisk virkemiddel.

De Grønne vil gi lærerne tillit til å legge opp undervisningen i tråd med behovene de ser at elevene deres har. Høye krav til målstyring, testing og rapportering hindrer skolene i å ivareta hele samfunnsoppdraget sitt, samtidig som det skaper prestasjonsjag og læringshemmende stress. Vi er positive til videre forsøk på å erstatte karakterer med andre måter å gi tilbakemeldinger på i ungdomsskolen.

Vi vil også:

- At det meste av læringen skjer gjennom lek det første skoleåret
- Øremerke midler til de praktiske valgfagene på Nesodden
- Styrke uteskolene på To gård og Steilene
- Støtte forsøk med skolestart én time senere på dagen for elevene som går på ungdomsskolen
- Øke de sosialpedagogiske ressursene i skolen og knytte helsesøstrene ytterligere til skolene
- At ingen familier skal betale mer enn 6 % av sin bruttoinntekt for barnehageplass og “kjernetid” på SFO til sammen. Vi vil ha en gradering av dette taket fra grensen for lavinntekt opp til medianinntekt. Dersom dette fører til økonomiske ulikheter mellom skoler, skal SFO-midlene utjevnes
- At Nesodden kommune tilbyr lærlingplasser for yrkesfagelever

- Styrke seksualundervisningen i skolen og at barn allerede i barnehagen lærer om seksuell grensesetting

Barn skal ha nok fritid

Vi ønsker å korte ned – ikke utvide – tiden barna er i institusjonene. Derfor vil vi beholde kontantstøtten for barn mellom 1 og 2 år, og vi er imot heldagsskole.

Vi har tro på 6-timersdagen, og er sikre på at dette vil komme barna til gode: Kortere arbeidsdag vil gjøre familielivet mindre hektisk og gi mange barn et mindre stressfylt liv, med mer tid til lek, alenetid og samvær med venner og familie. Dette skal vi jobbe for.

Vi vil også:

- Gjøre barnehagene mer fleksible, slik at man lettere kan velge mellom hel- og deltidstilbud
- Dempe leksepresset for de yngste

Hjelp til familier med dårlig råd

MDG vil føre en solidarisk, utjevne og raus barne- og ungdomspolitik. Ingen barn skal oppleve utenforskap på grunn av økonomiske begrensninger.

Vi vil også:

- Tilby gratis kjernetid på SFO for lavinntektsfamilier
- Innføre innteksregulert foreldrebetaling i Kulturskolen
- At ungdommer i den såkalte risikogruppen får tilbud om mentor, samt gi dem mulighet til sommerjobb i kommunens regi

Mindre skjermtid og sunn nettkultur

De Grønne vil gi barna mulighet til å utforske verden utenfor skjermen. Vi vil ha skjermfrie barnehager og mobilfrie skoler. Vi vil også gi Nesoddens elever tilgang til lærebøker som ikke er digitale, slik at de får pauser fra skjermen og kontakt med fysisk materiale.

Voksne må aktivt bidra til å skape god nettkultur blant unge, ikke minst når det kommer til sosiale medier. Vi vil at ungdomsskolene på Nesodden skal prioritere arbeidet med å skape en kultur som hindrer sosiale medier i å bli en arena for kroppspress, mobbing og utfrysning. På barneskolen er det annerledes: Vi mener at barneskoleelever ikke har noe på sosiale medier å gjøre. Vi vil jobbe for at barneskolene, i samarbeid med foreldre og FAU, bygger en kultur der elevene ikke har kontoer på sosiale medier.

Vi vil også:

- Begrense trådløs nettbruk i barnehagene for å redusere strålemengden barn blir utsatt for
- Ikke utstyre skoleelevene med hvert sitt nettbrett
- Fremme programmering for barn og unge i og utenfor skolen, så de kan lære å håndtere den digitale verden på en god måte

Et mangfold av fritidstilbud

De Grønne vil bidra til en større bredde av aktiviteter for barn og unge. Jo flere som kan følge sine interesser, jo flere meningsfulle liv og mindre utenforskap. Vi vil styrke kulturskolen og sørge for at alle som søker får plass. Vi er positive til private aktører på dette området, og ønsker et økt samarbeid med alle i kulturfeltet.

Vi vil også:

- Øke kommunens årlige aktivitetstilskudd til frivillighetens arbeid med barn og unge mellom 6 og 19 år med 25 %

NESODDMÅL 5: ET VARMERE LOKALSAMFUNN OG EN MER LYTTENDE KOMMUNE

De Grønne har en grunnleggende tillit til menneskers vilje og evne til å ta ansvar for sin egen og fellesskapets framtid, og vi setter pris på Nesoddens engasjerte befolkning. De flere hundre innspillene til Nesoddens nye kommuneplan vitner om et levende engasjement for odden vår. Vi vil at innspill skal tas på alvor og at enda flere skal oppleve at stemmen deres blir hørt. Slik kan vi skape enda større lokalt engasjement.

Mindre avstand mellom kommunen og innbyggerne

Det skal være enkelt å komme i kontakt med kommunen, og kommunen skal ha lav terskel for å informere innbyggerne om viktige saker som påvirker dem.

Vi vil prøve ut nye måter å fange opp ideer og gjennomføre høringer og debatter på. Kommunen og politikere bør oppsøke folk der de er – på arbeidsplasser, på skoler, i idrettslag, sameier og vel. Kanskje kan også møter på utradisjonelle måter og steder (også utendørs) involvere flere, og dermed gi mer konstruktive diskusjoner og bedre løsninger.

Mer innflytelse til barn og unge

Barn og unge påvirkes daglig av politiske beslutninger, og det er først og fremst dagens unge som skal ta konsekvensene av beslutningene som tas i dag. Vi mener de unge må få økt innflytelse i demokratiske prosesser, og ønsker stemmerett for 16-åringer. Vi vil også gi de unge innflytelse gjennom et barneråd, der barneskoleelever blir invitert til å uttale seg i politiske beslutningsprosesser som angår dem.

Et varmere lokalsamfunn

De Grønne vil skape en framtid med mindre stress, forbruks- og prestasjonsjag. I et grønt og bærekraftig samfunn har vi mer tid til hverandre og frihet til å leve meningsfulle, mangfoldige liv. I et slikt samfunn skal lokalsamfunnet få blomstre. Vi vil legge til rette for et inkluderende lokalsamfunn, hvor innbyggerne får mulighet til å bidra og utfolde seg på ulike måter.

Frivilligsentralen, Frisklivssentralen og Nesodden ressurskafé er eksempler på frivillige krefter som samler folk på tvers av sosial tilhørighet. Vi vil støtte deres innsats for fellesskapet, og jobbe for at de frivillige ressursene på Nesodden blir synlige og tilgjengelige for alle innbyggerne.

Vi vil også:

- Stimulere til nye samarbeidsmåter mellom lokal frivillighet og helsevesenet og NAV, slik at folks behov og Nesoddens ressurser kan matches bedre (se også Nesoddmål 5: Et helsefremmende samfunn)

- Legge til rette for andelsgårder, reparasjonskafeer og parselhager
- Prioritere fortsatt drift av Åpen Barnehage på Berger
- At det, gjennom samarbeid med Kulturisten, blir arrangert en årlig innbyggerfest der nye innbyggere ønskes velkommen, og der hele bredden av foreningslivet blir invitert til å presentere seg
- Ta initiativ til frivillige velkomstguider for å synliggjøre foreningslivet
- Etablere et livssynsåpent seremonilokale

NESODDMÅL 6: ET HELSEFREMMEDE SAMFUNN

Kropp og psyke henger uløselig sammen. Sykdom og utfordringer er normalt i livet. Mye kan forebygges og behandles. Med støtte, aksept og tilrettelegging kan mennesker leve godt med det som ikke lar seg helbrede.

Vi vil jobbe for et mer varmhjertet samfunn der sosiale nettverk og aktiviteter på tvers av generasjoner bidrar til å forebygge lidelser og reduserer behovet for hjelp fra det offentlige. Vi vil fremme folkehelsen gjennom involvering av innbyggerne, tillit til fagfolk og utstrakt samarbeid på tvers av sektorer.

Vi vil tenke nytt om hvordan fastleger, frivillighet og det offentlige kan samarbeide bedre i å forebygge fysiske og psykiske lidelser. Vi vet fra andre land at det er en stor gevinst både for helse og trivsel om man klarer å mobilisere alle disse til å jobbe tettere sammen. Vi vil samle på ett sted og gjøre all informasjon om helserelaterte frivillige og andre tilbud som finnes på Nesodden mer oversiktlig.

Vi vil:

- Samle ideer og informasjon om folks behov og Nesoddens ressurser mellom fastleger, det offentlige og frivilligheten
- Samle helserelaterte tilbud som dekker hele Nesodden i en helhetlig digital "helseportal"
- Fremme «grønn resept»-konseptet. Ved hjelp av helseportalen kan fastlegene i dialog med pasientene vri mer av behandlingen av livsstilsrelaterte sykdommer over fra inntak av legemidler til en sunnere livsstil og fysisk aktivitet
- Øke antallet hjemler for fastleger slik at ingen fastleger på Nesodden skal behøve å ha flere pasienter enn det normerte antallet (1200)

Å legge til rette for harmoniske og grønne bomiljøer er kanskje noe av det mest helsefremmende vi kan gjøre for våre innbyggere på Nesodden. Vi vil skape trygge nærsamfunn med flest mulige tjenester og fritidsaktiviteter tilgjengelig innenfor gå- og sykkelavstand.

Vi vil:

- At innbyggerne er sikret et bomiljø med tilgang til natur
- Legge til rette for at barn ved hjelp av egentransport og nye tilpassede busstilbud trygt kan komme seg til aktiviteter etter skolen

MDG vil forbedre de kommunale helse- og velferdstjenestene. Grønn helsepolitikk ser livsløpet til våre innbyggere under ett, ikke delt opp i isolerte generasjonsutfordringer som

skal løses hver for seg. Vi tror at et samfunn som er godt for barn også er godt for eldre. Vi tror også at et godt liv med god helse henger sammen med at generasjonene på Nesodden i større grad møtes.

Vi vil skape gode møteplasser på tvers av generasjoner og kultur for å motvirke ensomhet og passivitet i samarbeid med kommune og frivillighet.

Vi vil:

- Bevare og styrke Nesoddtangen gård som et brukerstyrt tilbud innenfor psykisk helse til innbyggere i alle aldre
- Tilby gratis fødselsforberedende kurs og foreldreveiledning for alle
- Innføre en forsøksordning med “forebyggende samlivsterapi” for førstegangsførelse, som del av helsestasjonenes tilbud til gravide, i samarbeid med forskere for å kunne vurdere effekten
- Øke satsingen på brukervennlig velferdsteknologi i det kommunale helse- og omsorgstilbudet
- At det serveres god og sunn kortreist og økologisk mat på kommunens institusjoner
- At ansatte og ledere i kommunens helse- og omsorgstjenester får tilbud om etterutdanning og kompetanseheving

MDG kan ikke slå seg til ro med at vår kommune med 20 000 innbyggere ikke skal ha samme tilgang til legevakt som sammenlignbare kommuner. Vi vil jobbe for et tilbud der vi kombinerer et permanent legevakttilbud med de gode tjenestene Paramedic nå leverer til innbyggerne.

Vi vil:

- Snarest utvide legevakt-tilbudet fra kl. 18 til kl. 20 på hverdager og arbeide for at døgnåpen legevakt på sikt blir del av et nytt helhetlig helse- og omsorgstilbud på Nesodden

Vi vil øke satsingen på barn og unges fysiske og psykiske helse. Mange av våre ungdommer er i mindre aktivitet enn det som er anbefalt. Fysisk inaktivitet og for mye skjermtid er uheldig for de unges psykiske og fysiske helse. Derfor er det viktig at ungdommer får et mangfoldig tilbud på fritiden som skaper fysisk aktivitet og sosial omgang uten skjerm.

- Vi vil styrke tilbudet med å gi sommerjobb til ungdommer som trenger det i skolens ferie. Vi tror at faste rammer og mulighet til å tjene penger gjennom et ærlig dagsverk gir økt selvtillit og med det bedre psykisk helse.

- Mange ungdommer føler seg ikke hjemme i den organiserte idretten. Vi tror at økt innsats for å legge til rette for de mer uorganiserte tilbudene på Nesodden vil virke helsefremmende for våre ungdommer.

Vi vil:

- At alle som har bruk for det bør få tilbud om gratis psykolog eller psykoterapeut
- Opprette lavterskeltilbud som åpen helsestasjon for unge etter skoletid og temakvelder for ungdom om psykisk helse og livsmestring
- Styrke skolehelsetjenesten som et lavterskeltilbud der ungdom kan trygt ta kontakt for å snakke om rusproblemer
- Styrke det rusforebyggende arbeidet i skolen for å sikre god informasjon og skape økt foreldrerettet aktivitet

Nesoddingene blir eldre. For å motvirke ensomhet og mangel på aktivitet, tror MDG på aktivitet, samvær og gode opplevelser i alle faser av livet.

Vi vil:

- Øremerke midler til økt aktivitets- og kulturtilbud til eldre ved kommunens sykehjem. Ansette aktivitør i 50 % stilling på Nesoddtunet
- Skape helsefremmende opplevelser for personer med demens og personer med stort omsorgsbehov
- Legge til rette for at eldre som bor på sykehjem o.l. får tilgang på naturopplevelser og kan ha jevnlig kontakt med dyr
- Legge til rette for økt samvær mellom barnehager, skoler, sykehjem og andre aktuelle grupper
- Legge til rette for kollektivtransport rettet mot eldre, f.eks. en "hent-meg-buss"

NESODDMÅL 7: VERDSETTE KUNST, KULTUR OG KULTURMINNER

Kunst og kultur er en verdifull fornybar ressurs som skaper tilhørighet, fellesskap og lokal identitet. Nesodden står i en særstilling når det gjelder antall kunstnere og kulturaktører. For at disse skal fortsette å blomstre, må vi bidra til økonomisk forutsigbarhet og gode og profesjonelle kunstarenaer som kan invitere til utveksling og inspirasjon. Vi vil at Nesodden skal bli enda rikere på kunst og kultur, og går inn for en ambisiøs og langsiktig kultursatsning.

Vi vil også:

- Støtte Vanntårnet og Nesoddparken som kunstarenaer for profesjonelle kunstnere
- Videreutvikle biblioteket som sosial møteplass og kulturarena
- Arbeide for at det etableres nye kulturarenaer, for eksempel et eget kulturhus i tilknytning til Tangenten, hvor det er viktig at de bygningstekniske kravene til de ulike aktivitetene ivaretas godt, eksempelvis akustikken i øvings- og framføringslokalene

Kulturminner på Nesodden

MDG vil sikre en helhetlig forvaltning av Nesoddens kulturminner. I den sammenhengen vil vi sørge for at Nesodden kommune, som en av de siste i landet, får samlet ansvaret for både materielle og immaterielle kulturminner i en kulturminneplan. Vi er opptatt av å gjenskape og vedlikeholde områder med verneverdige kulturlandskap på Nesodden.

De Grønne vil:

- Ta vare på Nesoddens verneverdige bygninger og sørge for god brannsikring av disse
- Gå inn for at kommunen skal stille ressurser og kompetanse til rådighet for å stimulere eierne av vernede bygninger til å gjennomføre forebygging og akutt vedlikehold
- At kommunen som eier av vernede bygninger skal gå foran som et godt eksempel
- Snarest finne en løsning for at Linaro ikke skal fortsette å forfalle
- Gå inn for å ivareta naturtyper som er truet eller sårbare med hensyn til naturbruk, forvaltning og arealplanlegging

- Vurdere mulighetene for å støtte bruk av ursau, geiter og andre arter for å holde kulturlandskap i hevd i kombinasjon med opplevelsesgårder, slik det er gjort på Håøya

NESODDMÅL 8: NÆRINGS LIV SOM BLOMSTRER

På Nesodden ligger forholdene godt til rette for et rikt lokalt nærings- og kulturliv. Den store kreativiteten og skaperevnen blant innbyggerne våre gir Nesodden et særpreg som vi vil utvikle videre.

Gode vilkår for lokal gründervirksomhet

Vi vil sørge for at folk med gode ideer fortsetter å trives på Nesodden, gjennom å skape gode vilkår for lokale gründere.

Vi vil:

- At reguleringsplaner skal prioritere prosjekter som tilbyr næringslokaler og kontorfellesskap der det kan være passende, og at slike prosjekter vurderes i forbindelse med framtidige utbygginger av eller ved Tangenten
- Utrede et skaperverksted (“makerspace”) i forbindelse med en framtidig utbygging av Tangenten; dette skal bli en moderne, digital sløydsal hvor tradisjonelt håndverk finner sammen med digital kreativitet, teknologisk innovasjon og andre uttrykksformer
- Redusere risikoen for arbeidstakere som vil starte for seg, gjennom å samarbeide med NAV om en forsøksordning der gründere får beholde arbeidstakerrettigheter i en overgangsperiode
- Ønske velkommen miljøvennlig næringsvirksomhet som kan utnytte den lange kystlinjen vår

De Grønne vil sette fart på omstillingen til et grønt næringsliv, heller enn å prioritere økonomisk inntjening på kort sikt. Vi vil satse spesielt på bedrifter som bidrar til en bedre verden for mennesker, dyr og natur, og vil støtte opp om initiativer som deleordninger, reparasjonsverksteder, andelslandbruk og forbrukersamvirker. Naturressursene skal utnyttes bedre, og det skal være lettere å leve godt med færre penger.

NESODDMÅL 9: VARMERE ARBEIDSLIV

Arbeid gir oss velferd og verdighet. De grønne vil skape et inkluderende arbeidsliv som gir høyere livskvalitet, med en sunn balanse mellom jobb og fritid, lønnet og ulønnet arbeid.

Bedre arbeidsliv og kortere arbeidsdager

Stadig høyere lønninger bidrar til å øke et materielt forbruk som allerede har oversteget det som er bærekraftig og globalt rettferdig. Heller enn stadig voksende lønningsposer, vil vi kjempe for et varmere, mer fleksibelt og inkluderende arbeidsliv, med høy grad av autonomi for arbeidstakere og mindre stress.

I en grønn økonomi, hvor livskvalitet veier tyngre enn økonomisk vekst, er det rom for å redusere arbeidstiden for den enkelte. Kortere arbeidsdager gjør at flere kan dele på jobbene, og skaper mindre stressfylte liv - ikke minst for Nesoddens mange barnefamilier. Derfor vil vi invitere til forsøk med kortere arbeidstid i Nesodden kommune.

Vi vil også:

- At kommunen skal legge til rette for fleksibel arbeidstid når det er mulig og ønskelig
- Bekjempe ufrivillig deltid, ved å gi ansatte som har jobbet en viss tid førsteprioritet når stillingsbrøker blir ledige
- Opprette en elektronisk og anonym forslagskasse i kommunen for både ansatte og innbyggere, med sikte på å lage bedre arbeidsplasser og levere bedre offentlige tjenester

Arbeid for flere

Altfor mange kommer ikke inn i arbeidslivet og mange faller ut og evner ikke å komme inn igjen, selv med verdifull kompetanse og erfaring. Disse må gis muligheter til å bidra.

Vi vil:

- Ta initiativ til en forsøksordning i samarbeid med NAV der velferdsytelser gjøres mer fleksible, slik at man i overgangsperioder kan jobbe eller studere samtidig som man mottar velferdsytelser
- Ta initiativ til en forsøksordning i samarbeid med NAV for å tillate arbeidspraksis i frivillige organisasjoner uten kutt i velferdsytelser
- Tilrettelegge for og gi tilskudd til virksomheter som tilbyr praksisplasser for arbeidstrening og som løfter mennesker med utfordringer inn i arbeidslivet

- At kommunens stillingsutlysninger skal be om anonyme CV-er for å bekjempe diskriminering

Mindre lønnsforskjeller

Økende økonomiske ulikheter truer samholdet og øker tempoet i forbrukersamfunnets tredemølle. Vi vil redusere lønnsforskjellene mellom ledere, mellomledere og andre ansatte, samt mellom kvinne- og mannsdominerte yrker i Nesodden kommune.

Vi vil også:

- At alle lederlønningene i Nesodden kommune er offentlig tilgjengelige per stillingskategori

Et globalt ansvar for verdige arbeidsforhold

Vi godtar ikke at rovdrift på dyr, natur og arbeidere fra andre land skal danne grunnlaget for vår velferd. Derfor vil vi styrke Nesoddens profil som fairtrade-kommune, samt stille krav om minst 60 prosent lokalprodusert eller økologisk mat i kommunens matinnkjøp.

Mange offentlige innkjøp av tjenester skjer gjennom store rammeavtaler og/eller stiller så store krav til dokumentasjon at små og lokale bedrifter i praksis ikke makter å levere anbud. Vi vil bruke alle muligheter som finnes for å endre det, slik at skattepengene i større grad går til lokale aktører når de kan levere innbyggerne gode tjenester.

Vi vil også bekjempe tendensen til todeling av arbeidslivet i Norge, der noen bransjer er preget av svært høy andel utenlandske arbeidere med altfor lave lønninger og overtredelser av arbeidsmiljøloven. Derfor går vi inn for å innføre Oslo-modellen for kommunens anskaffelser. Det innebærer blant annet at leverandører i all hovedsak skal benytte fast ansatte og at ansatte i bemanningsforetak skal få tariff lønn, også mellom oppdrag.

Vi vil også:

- At kommunen stiller samme krav til lønn, pensjonsrettigheter osv. i anbud som den gjør til offentlige tjenesteytere
- At kommunen, i vurdering av anbud, lar kvaliteten på arbeidsmiljøet hos tilbyderne veie tyngre enn pris
- At Nesodden skal bli en skatteparadisfri kommune som unngår kjøp av varer og tjenester fra selskaper som plasserer penger i skatteparadis
- At Nesodden bruker anbud og egen innkjøpsstrategi for å stille klima- og miljøkrav, som støtter opp under målet om å bli en grønn foregangskommune